

Steenmarterprotocol

Herontwikkeling Ouwijck – Randweg Zuid, Nederweert

Gemeente Nederweert

Steenmarterprotocol

Herontwikkeling Ouwijck – Randweg Zuid, Nederweert

Gemeente Nederweert

Datum: 22-06-2017

Projectgegevens:
Projectnummer 253958

Datum vrijgave	Opsteller(s)	Projectleider	Vrijgave
22-06-2017	LS	CS	

croonenburo5

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
T: +31 (0)162 48 75 00
www.croonenburo5.com

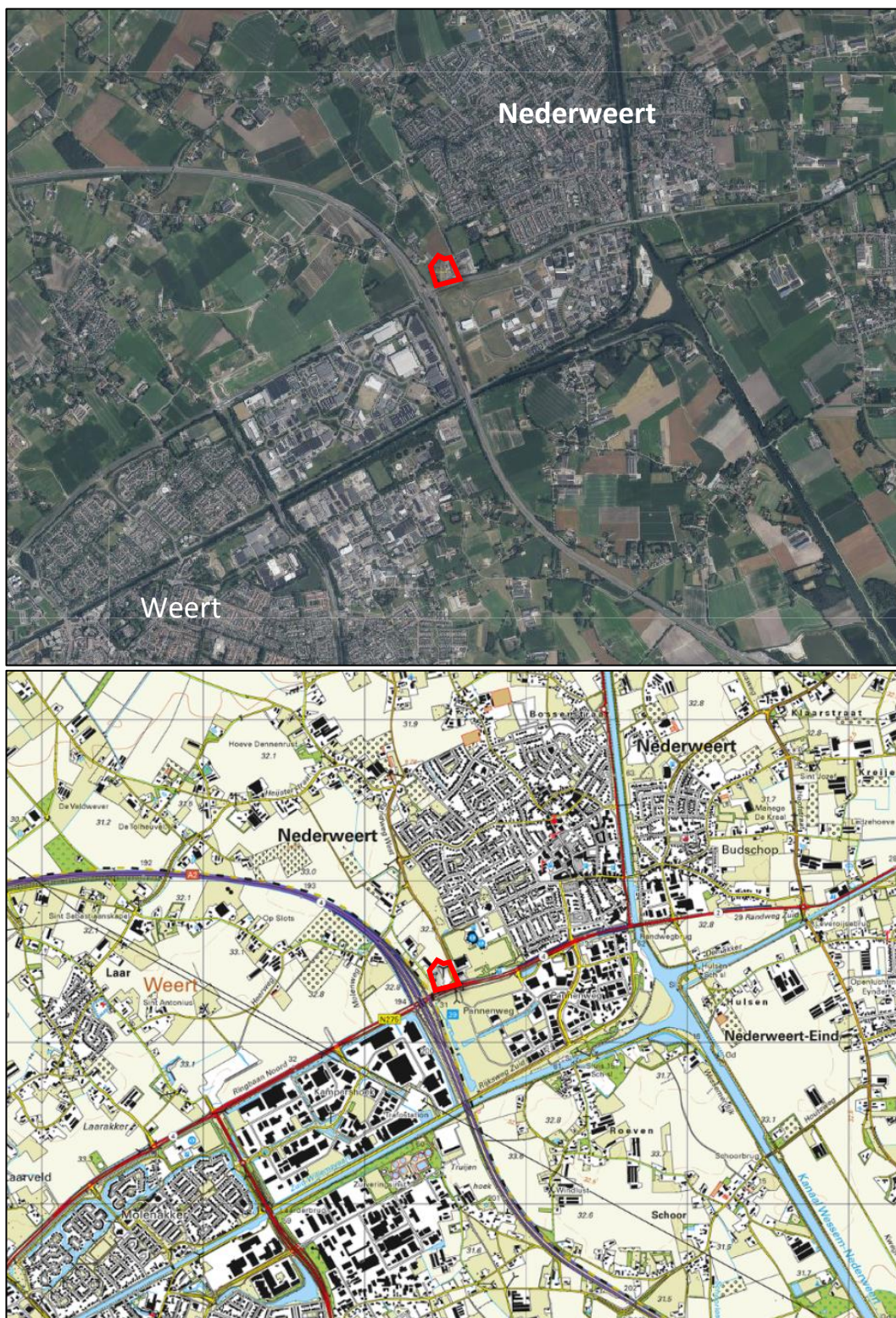
Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
6221 SE Maastricht
T: +31 (0)43 325 32 23
info@croonenburo5.com

CroonenBuro5 is aangesloten bij
het Netwerk Groene Bureaus

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Doel	7
1.2	Implementatie op het werk	7
2	Voorgenomen ingreep	8
2.1	Plangebied	8
2.2	Planvoornemen	8
3	De steenmarter	10
3.1	Soortspecificaties	10
3.2	Aanwezigheid in het plangebied	11
3.3	Wettelijke bescherming	12
4	Het werkprotocol	13
4.1	Ecologische begeleiding	13
4.2	Werkwijze ontmantelen verblijfplaats	13
5	Bronnen	15
Bijlagen	16	
Bijlage I: Wettelijk kader steenmarter		17

Begrenzing van de plangebied (rood omlijnd) Bron: Globespotter, 2017.

1 Inleiding

Rosvelt Onroerende Zaken b.v is voornemens om de hoeklocatie aan de Randweg Zuid – Randweg West te Nederweert, als leisure- en horecabestemming te ontwikkelen. Dit voornemen kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat de uit te voeren werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. In dit kader is een Quicksan flora en fauna uitgevoerd (Croonenburo5, 2017). Uit de Quicksan is naar voren gekomen dat potentieel beschermde vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn in het woonhuis¹ en dat de steenmarter een verblijfplaats heeft of heeft gehad in de schuur. Voorliggend document beschrijft de omgang met de steenmarter tijdens de werkzaamheden.

De steenmarter is in de provincie Limburg een beschermde soort en voor de soort gelden omgangsregelingen bij aantasting van een verblijfplaats. Aangezien de herontwikkeling in het plangebied een effect heeft op de verblijfplaats is in voorliggende rapportage uiteengezet hoe binnen de kaders van de Wet natuurbescherming gewerkt kan worden ter plaatse van de steenmarterverblijfplaats. In dit werkprotocol zijn de mitigerende maatregelen om schade aan de soort te voorkomen zo concreet mogelijk vertaald naar acties, zowel in de ruimte (waar) als in de tijd (wanneer) zodat dit document een praktische handleiding vormt tijdens de uitvoeringfase.

1.1 Doel

Het doel van voorliggend steenmarterprotocol is het beschrijven van een werkwijze waarbij, indien wordt gewerkt volgens dit werkprotocol, effecten op de steenmarter worden voorkomen of gemitigeerd. Met daarbij het doel om binnen de kaders van de Wet natuurbescherming te werken.

1.2 Implementatie op het werk

Voor de implementatie van het werkprotocol gelden de volgende voorwaarden:

- Er dient aantoonbaar gewerkt te worden conform het werkprotocol. In de praktijk betekent dit dat er een logboek bijgehouden moet worden waarin de toegepaste mitigerende maatregelen worden beschreven (datum, verrichte handelingen etc).
- Op de plaats van de uitvoering dient altijd een exemplaar van het werkprotocol aanwezig te zijn, waarvan de inhoud onder betrokken werknemers bekend is.
- Alle betrokken partijen dienen zich, voor de start van de onderzoeken, te conformeren aan het ecologisch werkprotocol. Dit kan, onder andere, door het organiseren van een startoverleg met een deskundig ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden.

¹ Tijdens het opstellen van voorliggend document wordt onderzoek uitgevoerd naar de potentiële aanwezigheid van de vleermuisverblijfplaatsen. De resultaten worden in een separaat document gerapporteerd.

2 Voorgenomen ingreep

2.1 Plangebied

In Figuur 2.1 is de ligging van het plangebied weergegeven. Aangegeven is waar de schuur aanwezig is en waarvoor het steenmarterprotocol voornamelijk geldt. Naast de schuur is ook de aanwezige grond/houtwal relevant. Steenmarter schuilen ook tussen hagen en takken en graven een enkele keer een hol om in te verblijven. De grond/houtwal biedt hier mogelijkheden voor.

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (zwart omkaderd) met daarbinnen de schuur waarvoor het werkprotocol geldt (oranje omkaderd) en de mogelijk relevante houtwal. Bron: Globespotter, 2017.

2.2 Planvoornemen

Op de hoek van de Randweg Zuid - Randweg West te Nederweert, langs MacDonalds, heeft Rosvelt Onroerende Zaken B.V. op de bestemming leisure gerealiseerd en in eigendom een Casino, Subway-restaurant, bowling en Wereldrestaurant. Tevens is op die locatie een Omgevingsvergunning onherroepelijk voor nieuwbouw van een 4 sterren hotel.

Rosvelt Onroerende Zaken b.v heeft nu ook in eigendom verworven de andere hoeklocatie aan de Randweg Zuid – Randweg West, met de bedoeling deze eveneens als leisure- en horecabestemming te gaan ontwikkelen. Naar verwachting blijven de bomen langs de wegen behouden.

In Figuur 2.2 is een impressie gegeven van de globale inrichting van het plangebied in de toekomstige situatie.

Figuur 2.2. Ontwerp vlekkenplan hoeklocatie Randweg Zuid – Randweg West te Nederweert. Bron: Hertroijs Architecten, 2017.

3 De steenmarter

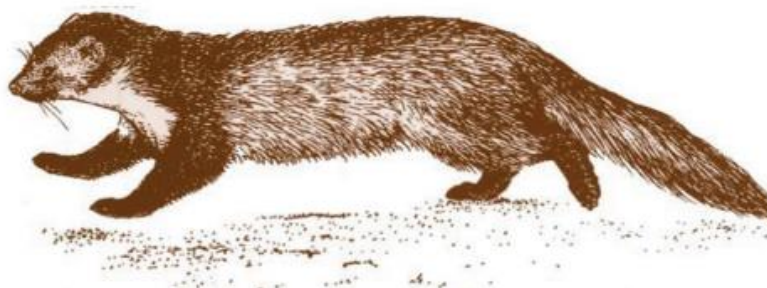
Dit hoofdstuk beschrijft de ecologie van de steenmarter en geeft het beschermingskader van de soort in de provincie Limburg weer.

3.1 Soortspecificaties

3.1.1 Uiterlijk

De steenmarter heeft het formaat van een kat of een kleine vos, maar dan wel met veel kortere poten (Zie Figuur 3.1). Hij heeft een bruine vacht met een (grijs)witte ondervacht: het wolhaar. De ondervacht loopt vaak door tot op de poten. Jonge steenmarters zijn eerst grijs-wit en lijken daarna wat meer blauw. De oren zijn klein en kort behaard, de ogen zijn donker. Hij heeft een kleine snuit met roze neus en donkere snorharen. Hij heeft scherpe nagels. De ronde (pluim)staart is behaard en wollig en kan wel zo'n 25 centimeter lang worden. De volwassen steenmarter is ongeveer 45 cm. lang. De mannetjes kunnen ruim 2 kilo wegen, de vrouwtjes zijn wat lichter, maar toch nog ruim anderhalve kilo.

De boom- en steenmarter lijken veel op elkaar. De oren van de boommarter zijn echter groter en staan meer naar het midden van zijn kop. De neus van een volwassen boommarter is zwart/bruin, die van de steenmarter roze. De boommarter heeft meestal een gele bef, de steenmarter een witte bef. Een duidelijk verschil is de ondervacht die bij de boommarter grijsbruin is en bij een steenmarter wit. Bij een steenmarter loopt de bef meestal door tot op de voorpoten.

Figuur 3.1. Impressies van de steenmarter. Bron: Zoogdiervereniging, 2013 en (boven) Ernst Dirksen via VZZ.

3.1.2 Verblijfplaats

De steenmarter is een zoogdier uit de marterfamilie. Hij heeft vooral een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren en veel heggen. De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied soms wel tientallen schuilplaatsen, die hij echter niet allemaal even frequent gebruikt. Dit kunnen bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes zijn. Maar ook spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. De steenmarter kan al door openingen van 5-6 cm kruipen om bij een schuilplaats te komen.

3.2 Aanwezigheid in het plangebied

In Figuur 3.2 is de binnenzijde van de schuur in het plangebied weergegeven. Op deze locaties zijn sporen van de steenmarter aangetroffen (zowel vraatsporen, gebruikssporen als uitwerpselen). Dit duidt erop dat de soort hier (één van zijn) verblijfplaatsen heeft. De aangetroffen uitwerpselen waren niet allemaal vers. Dit kan er op duiden dat de soort de schuur (ten tijde van het terreinbezoek; zie ook Croonenburo5, 2016) minder intensief gebruikt.

Figuur 3.2. Indicatie schuur als geschikte verblijfplaats voor de steenmarter (boven) en onder aanwezige prooiresten (linksonder) en uitwerpselen (rechtsonder).

3.3 Wettelijke bescherming

De steenmarter behoort tot artikel 3.10 'andere soorten'; onderdeel A. Zie de Bijlage voor een uiteenzetting van het wettelijke kader. Voor soorten in bijlage A (geregeld in artikel 3.10) geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren (eerste lid onder a en b). In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Voor de steenmater geldt in de provincie Limburg dat de soort (en zijn vaste rust- en verblijfplaats) in bepaalde perioden van het jaar vrijgesteld is in het kader van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10; provincie Limburg)². Hierbij is artikel 3.8.3 van de Geconsolideerde versie Omgevingsverordening Limburg 2014 relevant (de irrelevante leden zijn grijs gearceerd³):

Artikel 3.8.3 Vrijstelling ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud

1. In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, onder a en b, van de Wet natuurbescherming is het aan eenieder toegestaan om de in bijlage III* bij dit artikel aangewezen soorten te vangen en hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
2. *De soorten bedoeld in het eerste lid mogen worden gevangen met behulp van schepnetten, schermen, vangemmers, vangkooien en kastvallen.*
3. *Het vangen van dieren, bedoeld in het eerste lid, is slechts toegestaan wanneer het niet redelijkerwijs mogelijk is om de dieren te verdrijven van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden.*
4. De in het eerste lid genoemde vrijstellingen gelden ten behoeve van de volgende belangen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. *in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;*
 - c. *in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;*
 - d. *in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.*
5. De vrijstellingen gelden gedurende de periode genoemd in bijlage III bij de betreffende soort.*

* de steenmarter is opgenomen in Bijlage III waarin is vermeld dat de soort (enkel) is vrijgesteld in de periode 15 augustus tot en met februari.

Indien de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen buiten de vrijgestelde periode wordt aangetaast dan is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) aan de orde.

² Geconsolideerde versie Omgevingsverordening Limburg 2014, Bijlage III bij paragraaf 3.8 : Vrijstelling dieren bij ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud. Verkregen via <http://www.limburg.nl/dsresource?objectid=431fedffb8cf-4264-9e1f-d72f100480d2&type=org>.

³ Lid 2 en 3 zijn niet relevant in het voorliggende; voor de steenmarter is het mogelijk om bij voorliggend opgestelde werkwijze de soort te verdrijven. Vangen is daarbij niet aan de orde.

4 Het werkprotocol

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om de steenmarterverblijfplaats zorgvuldig ongeschikt te maken (te ontmantelen) voordat gestart wordt met het uitvoeren van de werkzaamheden.

4.1 Ecologische begeleiding

Bij het uitvoeren van de in dit hoofdstuk genoemde mitigerende maatregelen is ecologische begeleiding noodzakelijk. Begeleiding dient plaats te vinden door een deskundig ecooloog (zie beschrijving paragraaf 4.1.1). Naast het begeleiden van de mitigerende maatregelen bestaat de begeleiding eventueel ook uit het informeren en ondersteunen van de uitvoerder over voorliggend ecologisch werkprotocol, begeleiding in het veld, het oplossen en adviseren bij voorkomende ecologische problemen en het ondersteunen bij het bijhouden van een logboek. Het logboek is de kern van de ecologische begeleiding. In het logboek staat wanneer welke werkzaamheden zijn uitgevoerd met een korte toelichting. Het logboek geeft inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de ecologische begeleiding en dient als 'archief' ten behoeve van het bevoegd gezag (de provincie Limburg) wanneer dit noodzakelijk is vanwege vragen of handhaving.

4.1.1 Definitie deskundige ecooloog

Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie.

De ervaring en kennis moeten zijn opgedaan doordat de deskundige:

- ❖ op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- ❖ op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- ❖ als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- ❖ zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

4.2 Werkwijze ontmantelen verblijfplaats

4.2.1 Periode

De schuur dient ontmanteld te worden in de periode van:

- ❖ **15 augustus tot en met februari.**

Dit is de vrijgestelde periode volgens artikel 3.8.3, Bijlage III van de Geconsolideerde versie Omgevingsverordening Limburg 2014.

4.2.2 Werkzaamheden

Schuur

Onderstaande werkwijze dient uitgevoerd te worden om de schuur met de steenmarterverblijfplaats zorgvuldig te ontmantelen.

1. Een korte periode voor de sloop van de schuur (minimaal een week van te voren) vindt een controle plaats door de deskundig ecooloog om vast te stellen of er op dat moment een steenmarter aanwezig is in het pand. Dit kan mede door alle ruimtes te bekijken en het recente gebruik van de schuur te controleren (door het aantreffen van verse uitwerpselen en/of door het waarnemen van sterke geuren).
2. Indien de soort aanwezig is of wanneer blijkt dat er onvoldoende inzicht is in de aanwezigheid van de soort (door bijvoorbeeld onbereikbare en onoverzichtelijke dichte ruimtes) dan worden er maatregelen getroffen om het pand ongeschikt te maken voor de soort en daarmee de aanwezigheid van de steenmarter te ontmoedigen. Dit gebeurt meestal door het gebouw te 'strippen'.
3. Het gebouw dient in feite afgebroken te worden zoals deze is opgebouwd; element voor element. De betrokken ecooloog kan hier ter plaatse advies over geven. Het dak dient zorgvuldig 'uitgekleed' te worden, bijvoorbeeld door eerst de dakbedekking te verwijderen, daarna de betimmeringen aan de binnenzijde en daarna het geraamte van de schuur. Door deze werkwijze heeft de soort (indien toch aanwezig) de kans om te vluchten.
4. De ondernomen werkstappen dienen opgenomen te worden in het Logboek.

Grond/houtwal

In de vrijgestelde periode dient tevens de grond/houtwal gecontroleerd te worden. Indien hier holen aanwezig zijn dat dienen deze holen zorgvuldig uitgegraven te worden. Ook al is het hol in gebruik door een andere soort (bijvoorbeeld een konijn) dan is dit een zorgvuldige methode om de verblijfplaats ongeschikt te maken (conform de Zorgplicht, zie Bijlage I). De betrokken deskundig ecooloog kan hier ter plaatse advies over geven.

Indien steenmarters aanwezig zijn (en mogelijk broedvogels) dan kan de betrokken deskundig ecooloog hier ter plaatse advies over geven. In gebruik zijnde nesten mogen in geen geval door de werkzaamheden buiten functie raken, door beschadiging of vernietiging.

5 Bronnen

- Croonenburo5, 2017. Quicksan flora fauna . Herontwikkeling Ouwijk – Randweg Zuid, Nederweert. 15 mei 2017.
- Provincie Limburg, 2017. Geconsolideerde versie Omgevingsverordening Limburg 2014. Verkregen via <http://www.limburg.nl/dsresource?objectid=431fedff-b8cf-4264-9e1f-d72f100480d2&type=org>.
- Zoogdiervereniging, 2013. Brochure Steenmarters in en om het huis. Verkregen via: <http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewebsite/Zoogdiersoorten/Steenmarter/downloads/Steenmarters%20in%20en%20om%20het%20huis%20over%20okt%202013.pdf>.

Overig:

Afbeelding steenmarter: Ernst Dirksen (via VZZ).

Bijlagen

Bijlage I: Wettelijk kader steenmarter

Soortbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) regelt, naast de gebiedsbescherming, de bescherming van soorten. In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. ‘andere soorten’ (onderdeel A ‘fauna’ en onderdeel B ‘flora’).

De steenmarter behoort tot artikel 3.10 ‘andere soorten’; onderdeel A.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A (fauna) en B (flora) van de Wnb, zie voor de faunasoorten Tabel A de tabel op de volgende pagina. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de ‘andere soorten’ zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

In de provincie Limburg is de steenmarter (en zijn vaste rust- en verblijfplaats) in bepaalde perioden van het jaar beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10; provincie Limburg)⁴. Indien de verblijfplaats wordt geschaad (of de soort wordt gedood) in die periode dan betekent dit een overtreding van de Wet natuurbescherming. In de overige perioden van het jaar (buiten de kwetsbare periode) is de soort vrijgesteld.

⁴ Geconsolideerde versie Omgevingsverordening Limburg 2014, Bijlage III bij paragraaf 3.8 : Vrijstelling dieren bij ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud. Verkregen via <http://www.limburg.nl/dsresource?objectid=431fedffb8cf-4264-9e1f-d72f100480d2&type=org>.

Tabel A. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis Wezel** Wild zwijn Woelrat*	Donker pimpernelblauwtje Duinparelmoervlinder Gentiaanblauwtje Grote parelmoervlinder Grote vos Grote vuurvlinder Grote weerschijnvlinder Iepenpage Kleine heivlinder Kleine ijsvogelvlinder Kommavlinder Pimpernelblauwtje Sleedoorpage Spiegeldikkopje Veenbesblauwtje Veenbesparelmoervlinder Veenhooibeestje Veldparelmoervlinder Zilveren maan
Aardmuis*	Amfibieën	Libellen
Boommarter	Alpenwatersalamander	Beekkrombout
Bosmuis*	Bruine kikker*	Bosbeekjuffer
Bunzing**	Gewone pad*	Donkere waterjuffer
Damhert	Kleine watersalamander*	Gevlekte glanslibel
Das	Meerkikker*	Gewone bronlibel
Dwergmuis*	Middelste groene kikker*	Hoogveenglanslibel
Dwergspitsmuis*	Vinpootsalamander	Kempense heidelibel
Edelhert	Vuursalamander	Speerwaterjuffer
Eekhoorn	Reptielen	Kevers
Egel*	Adder	Vliegend hert
Eikelmuis	Hazelworm	
Gewone bosspitsmuis*	Levendbarende hagedis	
Gewone zeehond	Ringslang	
Grote bosmuis	Vissen	
Grijze zeehond	Beekdonderpad	
Haas*	Beekprik	
Hermelijn**	Elrits	
Huisspitsmuis*	Europese rivierkreeft	
Konijn*	Gestippelde alver	
Molmuis	Grote modderkruiper	
Ondergrondse woelmuis*	Kwabaal	
Ree*	Dagvlinders	
Rosse woelmuis*	Aardbeivlinder	
Steenmarter	Bosparelmoervlinder	
Tweekleurige bosspitsmuis*	Bruin dikkopje	
Veldmuis*	Bruine eikenpage	
Veldspitsmuis		
Vos*		

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van:			
	volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling (met uitzondering van bepaalde perioden indien de soorten enkel in bepaalde maanden zijn vrijgesteld). Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld (het hele jaar of in bepaalde maanden), dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

